

дошкольного учреждения по внедрению медиаобразования в работу ДОУ с целью пропаганды социально-педагогической грамотности всех участников учебно-воспитательного процесса по формированию культуры здоровья. Представлена система работы педагогического коллектива по внедрению приоритетного направления по воспитанию физически, психически, духовно и социально здорового ребенка «Закаливаем тело и душу» как участника экспериментальной работы регионального уровня при КВУЗ «Харьковская академия непрерывного образования» (2013-2018 гг.).

Annotation. This article contains material from the experience of the head of the DOW number 6 on the organizational work with the staff and management of the development of pre-school institutions for the introduction of media education in preschool work to promote the social and educational literacy of all participants in the educational process on the formation of culture of health. Submitted by teaching staff working the system for the implementation of priority on education of physically, mentally, spiritually and socially healthy child "quenched the body and soul" as a member of the experimental work at the regional level KVUZ "Kharkiv Academy of Continuing Education" (2013-2018 gg.).

Юлія Семеняко

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ НА ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА

У статті аналізується проблема негативного впливу засобів масової інформації на формування особистості дитини дошкільного віку, висвітлюються аспекти впливу телебачення, комп'ютера та друкованих видань. Визначено необхідність упровадження медіаосвіти в дошкільні навчальні заклади з метою попередження негативного впливу ЗМІ на дітей.

Ключові слова: засоби масової інформації, медіавплив, діти дошкільного віку, медіаосвіта.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Медіа сьогодні є засобом освоєння світу в його комунікативних, інтелектуальних, психологічних, художніх та багатьох інших аспектах. Засоби масової інформації (преса, радіо, кіно, телебачення, комп'ютерні мережі) виступають джерелом інформації та просвітництва й впливають на засвоєння людьми різного віку широкого спектру соціальних норм, формування ціннісних орієнтацій. На взаємодію з різноманітними

медіа припадає значна частина вільного часу, що й зумовлює їхній значний вплив на всі верстви населення, передусім на дітей та молодь. Це невід'ємний елемент середовища, у якому зростає дитина, тому їхнього впливу уникнути неможливо. Проте розвиток засобів масової інформації (ЗМІ) поряд із помітними благами приніс і численні проблеми: психічні розлади, медіазалежність та інше.

Медіа потужно й суперечливо впливають на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання. До цього додаються вседозволеність інформаційного ринку, засилля низькопробної медіапродукції, низькоморальних ідеології та цінностей, що спричинює зниження в суспільстві імунітету до соціально шкідливих інформаційних впливів. Саме в такому світі інформації без інформаційних меж зростає молоде покоління, яке має доступ до медіапродукції всього світу. Величезний надлишок інформаційної пропозиції призводить до того, що сучасна дитина ризикує «потонути» в інформаційному просторі. Останнім часом психолого-педагогічна громадськість б'є на сполох, загострюючи питання про наслідки впливу ЗМІ на фізичні, естетичні, психологічні, соціальні та інші сфери становлення особистості.

Саме тому особливого значення набуває проблема вивчення впливу медіазасобів на результати навчально-виховного процесу, психофізіологічний розвиток дітей, формування їхніх особистісних психічних та інтелектуальних якостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор; виділення невирішених частин загальної проблеми, які розкриває дана стаття. Проблемі впливу мас-медіа на суспільство присвячено чимало наукових статей, матеріалів, монографій. Це питання порушували як зарубіжні (Д. Бакінгем, Ж. Гоне, Л. Селлерс та ін.), так і вітчизняні вчені (О. Дроздов, В. Коваленко, Т. Тарасов, Є. Юдіна та ін.). Вони вказували на неоднозначний вплив інформації, поданої у ЗМІ. Відзначаючи її позитивні функції (виховну, інформаційну, рекреаційну й інформаційну), вчені зауважували, що ЗМІ негативно впливають на психіку, відривають споживачів від реального життя, формують асоціальні ціннісні орієнтації.

Низку досліджень (О. Білоус, Т. Давидченко, В. Іванов, Ю. Єлісоченко, А. Меньшикова, О. Невмержицька, Є. Огар, І. Пенчук, Г. Усова та ін.) присвячено ролі впливу окремих ЗМІ (преса, радіо, телебачення та ін.) на особистість, яка зростає. Вивченню різних аспектів особливостей

радіомовлення приділяють увагу науковці Т. Гиріна, В. Лизанчук, І. Хоменко. Вони сформулювали основні поняття виражальних засобів радіомовлення, виявили їхню роль і значення в процесі сприйняття й засвоєння інформації. Потрібно відзначити, що сучасні науковці (М. Акопов, А. Алексєєв, С. Гур'єва та ін.) приділяють увагу вивченню різних аспектів друкованих дитячих мас-медіа. Так, типологія дитячих та юнацьких видань запропонована в дослідженні І. Руденко. Автор робить спроби типологічного аналізу, виходячи з наявних типів і видів дитячих видань. Проте ці здобутки не відображають характеру дитячої преси періоду незалежності України, не враховують змін, що відбулись і далі відбуваються в галузі дитячої преси та в усій системі періодичного друку. Медіапсихологічні проблеми сучасних дитячих періодичних видань досліджено в статті Ю. Бондаренко. Історію розвитку дитячих видань і їхню класифікацію на сучасному етапі здійснено Т. Давиденко. На основі аналізу дитячої періодики автор визначає її місце в загальній системі періодичного друку. Однак дослідження з питань використання дитячої періодики в роботі з дошкільниками нині відсутні.

Постановка завдань дослідження. Проаналізувати особливості впливу мас-медіа на дітей дошкільного віку, визначити негативні сторони сприймання інформації через ЗМІ.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Існує чимало видів ЗМІ, проте кожен із них займає певне місце в системі медіаспоживання та має свій специфічний вплив на молоде покоління. З раннього дитинства через засоби масової інформації на особистість, що формується, обрушується великий обсяг суперечливої інформації та несистематизованих знань із різних галузей життя, під впливом яких у неї формується певний тип поведінки, оцінки, установки, ставлення до себе та інших.

Провідне місце за силою впливу на дитину, на думку вчених, займають аудіовізуальні медіа. Значний їхній вплив на дітей спричинений, по-перше, природою самих медіа, а по-друге, – особливостями дитячої психіки.

Серед аудіовізуальних медіа особливу роль відіграє телебачення. Проведене нами опитування батьків дітей дошкільного віку для вивчення ступеня «споживання» дітьми різних видів ЗМІ показало, що перші контакти з телебаченням діти мають уже у віці двох років. З усіх видів ЗМІ переважає телебачення (64%), друге місце посідає комп'ютер (25%), незначна кількість респондентів обрала пресу (8%), і тільки деякі опитані зазначили користування радіо (3%). У віковій групі 2-3-річних уже 60% дивляться

телепередачі регулярно. У дошкільному віці дитина просиджує щодня перед телевізором у середньому чотири години, переглядаючи програми, адресовані здебільшого дорослій аудиторії. Ці дані збігаються з результатами соціологічних опитувань (В. Абраменкова, Н. Авдєєва, А. Богатирьов), які доводять, що телебачення займає одне з провідних місць за силою виховного впливу після сім'ї та дошкільного навчального закладу. За результатами опитування батьків, 50% дітей дивляться телепередачі без будь-якого вибору та обмежень. З'ясувалося, що діти дивляться не тільки мультфільми, дитячі серіали, передачі та художні фільми. Вони є найбільш активними реципієнтами рекламного повідомлення (у середньому кожний другий дошкільник дивиться рекламу та телепрограми, що орієнтовані на дорослу аудиторію) [4, с. 84]. Отже, дитяча аудиторія є гіперактивним медіаспоживачем телевізійних програм українських телеканалів.

Телебачення привертає увагу дітей терапевтичною, рекреативною, розважальною, естетичною, пізнавальною, інформаційною, комунікативною функціями. При цьому для дитини воно може стати як інструментом для подальшого розвитку, формування світогляду, самовиховання, набуття нових знань та поглядів, так і джерелом агресії, насильства, антиморальності, конфліктності. Це положення підтверджується низкою досліджень, проведених сучасною експериментальною психологією (О. Агузарова, А. Асмолов, Ю. Василькіна, Е. Сигман, Д. Халфорд), які розкривають негативний вплив телебачення на психофізіологію дитини. Учені довели, що системний перегляд телепередач деструктивно впливає на психічний розвиток дитини. За висловом У. Бенц, «емоційна вразливість, наївність візуально-образного сприймання, нездатність висловити свої візуальні враження і зрозуміти сутність медіамеседжів і те, який відгук має бути на чужий задум, тощо – все це заганяє дитину в ситуацію безсилля й залежності, яка в цьому віці є деструктивною, шкідливою» [5, с. 130].

Зображення на екрані телевізора не сприяє формуванню просторового та кольорового зору, форма та стиль зображення людей і речей у зарубіжних мультфільмах (грубі, квадратні або інші неприродні риси обличчя, тіла тощо) спотворюють сприймання й уявлення дітьми цих персонажів в об'єктивній реальності. Особливо це шкідливо в дошкільному віці, коли активно формуються внутрішні образи та внутрішній план дій. Відбувається це зазвичай за допомогою дорослого, який розповідає, читає дитині казки й оповідання, під час прослуховування яких дитина намагається уявити події, запам'ятати та пережити їх. Свіжість сприйняття світу, відсутність образів-шаблонів у цьому віці створюють яскраві уявлення, сприяють розвиткові

уяви. Отже, коли дитина сприймає вже сконструйовану на екрані реальність, споживає готові образи, її внутрішні образи пасивні та позбавлені індивідуальності, у неї відсутня можливість вияву фантазії і творчості.

Подання інформації телебаченням часто має кліповий характер: відсутність або короткочасність пояснень і коментарів, зменшення кількості інтелектуальних програм та збільшення кількості рекламних повідомлень, відеокліпів, стислих анонсів та оглядів, у результаті чого може спостерігатися деградація логічного мислення в дорослого та затримка його розвитку в дитини [1, с. 39]. Дитина не встигає переробляти, аналізувати, узагальнювати й оцінювати інформацію, внаслідок чого виховується пасивний споглядач, а не критичний споживач. Дошкільники починають мислити готовими асоціаціями, ставлять поверхові запитання, та й відповіді дають поверхові.

За висновками німецьких психологів, регулярний перегляд телепрограм (по 2 години на день) створює проблеми з розвитком пам'яті. Яскраві емоційні образи витісняють із пам'яті людини словесну інформацію, яка подавалася до цього, а ось будь-яка наступна інформація після показу вражаючих сцен запам'ятовується так само добре, як і самі образи. Дослідження показують, що в дошкільному віці діти сприймають зміст програми за сюжетними блоками. Переважно, їх захоплює масштабність, швидка зміна темпу, гучна музика, дитячі голоси тощо, і часто це спрямовує їхню увагу повз повільні сцени, в яких демонструються повчальні діалоги. Через це вони здебільшого не здатні відтворити причинно-наслідковий зв'язок подій, що розгортаються від початку історії до її завершення. Діти відчують труднощі відтворення послідовності сюжету завдяки віковій тенденції запам'ятовувати вчинки, які зробили герої, набагато швидше, ще з більшими труднощами – мотиви й цілі, до яких герої прагнуть, та події, що зумовлюють визначені цілі. Крім того, діти не розуміють штучність сюжетів телевізійних передач, часто вірять, що герої дотримуються своїх ролей (та сценарних характерів) і в реальному житті [7, с. 89].

Однією з проблем сучасних дітей, які пов'язані з деструктивним впливом телебачення, є поява в дітей страхів і розладів емоційної сфери. Засилля насильства на телебаченні веде до того, що в значній частині дітей дошкільного віку суттєво знижується поріг чутливості, підвищується агресивність. Підвищена емоційність дітей знаходить прояв у різних формах явно або потенційно деструктивної поведінки, що обумовлено дією механізмів соціального навчання та ототожнення себе з «крутими»

телегероями. Інші, навпаки, вірять у реальність насильницьких дій на екрані, що призводить до нервових зривів, виникнення фобій.

Беззаперечним є той факт, що телебачення впливає на вольову сферу й поведінку дітей. Проведене нами спостереження за старшими дошкільниками в процесі сюжетно-рольових ігор, зокрема «Магазин», «Доньки-матері», «Лікарня», «Перукарня», свідчить про те, що досить часто діти повторюють певні фрази з реклами, телепередач (копіюючи висловлювання улюблених телегероїв). Отже, після емоційного сприйняття медіапродукції дитиною настає етап неусвідомленого наслідування нею запропонованого телебаченням стилю поведінки. Телебачення передбачає готові взірці поведінки замість того, щоб формувати вміння розв'язувати проблеми отже, незабаром будемо мати покоління наслідувачів, а не митців.

Надмірне захоплення телепередачами, фільмами та комп'ютерними іграми сприяє й розвиткові дитячої гіподинамії, яка набуває все більш загрозливих масштабів. Після тривалого, відносно нерухомого сидіння біля телевізора в дитини може розвинутися неприродне збудження як компенсація попереднього стану гіподинамії. Вона деякий час не може зосередити свою увагу, не знає, «куди себе подіти».

Другим за частотою застосування та силою впливу на свідомість дитини є комп'ютер. Сучасна дитина зростає в середовищі, де комп'ютер – така ж звичайна й буденна річ, як електричне освітлення, автомобілі, телевізори або мобільні телефони.

Водночас, застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій посилює навантаження на організм дитини, викликає стійку залежність, що нещодавно було експериментально підтверджено результатами дослідження російських психологів, та породжує гостроту багатьох інших проблем здоров'язбереження. Світова наука розробила цілісний погляд на здоров'я як феномен, що інтегрує принаймні чотири його сфери або складові – фізичну, психічну, соціальну й духовну. Усі ці складові тісно взаємопов'язані й саме разом, у сукупності визначають стан здоров'я людини. Тому, потрібно розглянути негативні фактори, що сприяють погіршенню кожного з компонентів здоров'я внаслідок використання комп'ютерної техніки дітьми дошкільного віку.

Особливої уваги потребує дослідження впливу комп'ютера на фізичне здоров'я, оскільки в дошкільному віці відбувається розвиток систем дитячого організму. Тривала робота за комп'ютером негативно позначається на

багатьох функціях дитячого організму: нервовій діяльності, ендокринній, імунній та репродуктивній системах, органах зору й кістково-м'язовому апараті, тому недотримання санітарних норм використання комп'ютера може стати причиною: загального нездужання (сонливість або, навпаки, безсоння, швидка втомлюваність, головний біль, біль у ногах, зап'ястках, шиї, спині та ін.); захворювання органів зору (швидка стомлюваність, свербіння, сльозливість, порушення візуального сприйняття на дальній та близькій відстанях); погіршення зосередженості та працездатності; захворювання опорно-рухового апарату (розвиток патологічних викривлень хребта, остеохондроз, зміщення або деформація міжхребцевих дисків та ін.); захворювання рук; гіподинамії [2, с.97].

Порушення у сфері духовного благополуччя визначають такі фактори: перегляд сцен насильства та агресивної поведінки; заміна повноцінного читання переглядом інформації; спрощення вимог до спілкування, нехтування вимогами етикету, що в подальшому переносяться у сферу реального спілкування; негативізм; концентрація на певних видах діяльності та їх переважання в щоденному житті; звуження словникового запасу тощо.

Психічне здоров'я дитини страждає внаслідок інтернет-залежності і, зокрема, захоплення іграми за технологією віртуальної реальності. У дітей спостерігається зниження критичності через велику кількість недостовірної інформації; втеча від реального життя у віртуальний світ, втрата відчуття Я-реального; відбувається затримка розвитку всіх психічних процесів [6, с. 85]. Дуже тривожними є результати проведених бесід із дітьми 5-6 років, які засвідчили, що 60–65% з них (причому не лише хлопчики, а й окремі дівчатка) захоплюються комп'ютерними іграми деструктивного змісту («Бетмен», «Трансформери», різноманітні «стрілялки»); окремі діти зазначили, що їх не лякає в іграх вигляд крові та вбивства («просто вбили – і все»). Жорстокі комп'ютерні ігри формують відповідні характери.

Отже, комп'ютерні технології формують віртуальний світ молодого покоління, де уявне, створене фантазією й виражене символічною комп'ютерною мовою, засвоюється й переживається як справжнє, де боротьба комп'ютерно персоніфікованих сил добра і зла, правди і кривди, любові і відрази сприймається «правдиво». Комп'ютер спочатку компенсує спілкування дитини з батьками та однолітками, а згодом може замінювати їх. Надмірне спілкування з комп'ютером може негативно позначитися на психічному здоров'ї дитини, не забезпечить формування навичок справжнього спілкування, гальмуватиме формування особистості

дошкільника. Водночас малюк усе більше забуває реальний світ, де йому загрожують негативні оцінки й необхідність щось змінювати в собі. Такий вихід у штучну реальність може сформувати в дитини подібність психологічної залежності від комп'ютера.

Друковані видання є одним із засобів масової інформації, який на сучасному етапі розвитку суспільства також відіграє суттєву роль у формуванні особистості молодого людини. Дитяча преса є самостійним компонентом загальної системи ЗМІ, її специфіка визначається орієнтацією видань цього типу на дитячу аудиторію. Відповідно, у дитячій журналістиці застосовуються специфічні прийоми відображення дійсності, власні виражальні засоби, форми і способи контакту з аудиторією. Дитяча періодика – це масив періодичних видань, створених спеціально для дитячої читацької аудиторії з урахуванням вікової диференціації, психофізіологічних можливостей, когнітивних потреб та особливостей сприйняття [3, с. 68].

З кожним роком поступово зростають кількісні показники українських дитячих журнальних видань. Їхня тематична різноманітність і поліграфічна якість, яскравість та виразність художнього оформлення приваблюють малих читачів та їхніх батьків. Однак є й негативні сторони дитячої преси. Постає питання не кількості журналів, а якості інформації та смислового навантаження, які вони несуть. Питання недостатньої грамотності дитячої періодики та й суспільства загалом викликані тим, що з самого дитинства батьки з об'єктивних чи суб'єктивних причин не прищеплюють своїм малюкам любов до читання, яка в останні десятиліття підмінюється менш якісними заміниками розваг – телебаченням, комп'ютерними іграми. Проте без гарної якісної книги неможливо виховати особистість та підвищити культурний і мовний рівень нації.

Однією з актуальних проблем дитячих видань в Україні є недосконалість та застарілість їхніх стандартів, зокрема стандарту, в якому видання для дітей класифікують за віковими групами. У ньому передбачається виокремлення друкованих видань для дітей з раннього віку до 5 років включно. Тож необхідно замислитися над тим, чи можна п'ятирічних дітей зараховувати до групи разом із дітьми двох або трьох років, адже в них абсолютно різні психологічний розвиток та потреби щодо літератури. Оскільки суспільство не стоїть на місці, а розвивається, тому й вимоги повинні вдосконалюватися.

Серед недоліків сучасного ринку дитячих періодичних видань можна назвати його насиченість, і навіть перенасиченість. Існує дуже багато періодичних видань, які зникають так само швидко, як і з'являються. Це

пов'язано передусім з комерційним аспектом видавничої справи. Негативною рисою є й те, що більшість видань одноманітні, мають схожу ідею, завдання, конкурси. Варто відзначити, що значна кількість дитячої періодики є перекладом відомих і розкритих закордонних видань або калькою популярних європейських дитячих коміксів. Замість того, щоб адаптувати їх до українських реалій, видавці просто перекладають і передрукують інформацію. Це, зі свого боку, спричиняє величезну кількість мовних, логічних помилок, несе несвідоме нав'язування закордонних цінностей, а не сприяє вихованню українських цінностей у маленьких читачів.

Досить гостро постає проблема мови й культури дитячих видань. Від якості мовного оформлення тексту, адресованого дитині, залежить ефективність процесу опанування нею навички читання (у читачів-початківців), формування загальної мовної та мовленнєвої культури (у читачів, що навчилися читати) [3, с. 37]. Особливої уваги потребує й лексична база текстів сучасних дитячих видань, оскільки часто словник, яким послуговується автор при написанні твору, не відповідає лексичному запасу дитини певного віку, її життєвому, мовленнєвому досвідові; подекуди лексика як художніх, так і пізнавальних видань не охоплює всіх аспектів навчання й виховання. У текстах сучасної дитячої періодики трапляються діалектизми, жаргонізми, рідковживані слова, професіоналізми. Проблемою сучасних україномовних журналів є суржик, який трапляється як в оригінальних, так і в перекладних текстах.

Саме через ці характеристики якість періодики для дітей є невисокою, особливо це стосується інформаційного наповнення журналів. Дуже мало періодичних дитячих видань, матеріали яких відображали б психологічні, культурні, соціальні, ідеологічні особливості українців. Незначна кількість медіапублікацій для дітей присвячена історичній, краєзнавчій, географічній тематиці, що б сприяло пізнанню країни, в якій вони живуть, її минулого й сучасного. Значним недоліком сучасних дитячих видань є нерозуміння потреб маленького медіаспоживача. Медіатекст, адресований дитині, має бути бездоганним щодо достовірності, точності використаного в ньому фактичного матеріалу. Дитина все сприймає на віру – слово, надто друковане, набуває в її очах абсолютного авторитету. Через брак досвіду й відповідних знань маленький читач не піддає сумніву адресовану йому інформацію, тому порушення правил подання фактичного матеріалу може негативно позначитися на подальшому інтелектуальному розвитку дитини, сформувати в неї хибні уявлення про світ, і це є ще однією актуальною проблемою комунікації між читачем та видавництвом.

За результатами анкетування батьків дітей дошкільного віку, загальна кількість сімей, які передплачують хоч якісь дитячі періодичні видання, дуже невелика – 21%, більшість (63%) – інколи купують дитині різні журнали. Проте дошкільники називають найпопулярніші серед цієї вікової категорії видання: «Пізнайко», «Ухмалюк», «Вулик», «Мій Дісней», «Bratz-модниця», «Умійко», а також серійні та колекційні видання, які комплектуються предметами для колекціонування та подарунками: «Людина-павук», «Льодовиковий період», «Маленька принцеса» та інші. Це свідчить про те, що діти виявляють інтерес до друкованих видань.

Опитування батьків свідчить і про те, читання дітям періодики не є обов'язковим елементом виховного процесу в сім'ї. Так, 65% респондентів зазначають, що вони не читають друковані видання щоденно, 43% складає група батьків, які вважають, що друкованим виданням є краща та безкоштовна альтернатива – мережа Інтернет. Незначний відсоток (16%) складають батьки, що приділяють читанню з дитиною різних видань (книжок, журналів тощо) значну увагу, виховують у малюків любов до читання різної літератури. Можна сказати, що сучасне молоде покоління дедалі більше відсторонюється від друкованих ЗМІ, що ставить під сумнів покращення їхньої якості в майбутньому. Преса, з одного боку, має відносну перевагу над аудіовізуальними засобами масової інформації, це швидкість сприйняття та можливість критично оцінювати інформацію, з іншого, – поступається кількістю аудиторії та методами впливу на аудиторію.

Отже, засоби масової інформації мають надзвичайно великі можливості впливу на внутрішній світ і поведінку дитини, бо в першу чергу задовольняють різні соціальні, моральні потреби у психологічному комфорті, відпочинку, спілкуванні. Проте, у багатьох випадках цей вплив є негативним. Найголовніше – сформувані свідоме сприйняття медіапродукції, щоб діти могли визначити позитив і негатив у тому, що бачать, чують і читають.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі.

Численні педагогічні та психологічні дослідження доводять, що засоби масової інформації (друк, радіо, телебачення, комп'ютерні мережі) здійснюють неоднозначний, суперечливий вплив на розвиток дітей, оскільки мають як позитивні, так і негативні сторони. Науковці зазначають, що за таких умов суспільству вкрай необхідно «підвищувати імунітет» до соціально деструктивних інформаційних впливів, підготувати особистість до вмілого та безпечного користування системою мас-медіа, навчити громадян насамперед дітей уміння жити під натиском такої мозаїчної та іноді дуже небезпечної стресогенної «інформаційної лавини». Відтак постає

необхідність пошуку шляхів розв'язання означеної проблеми. Один із них – упровадження медіаосвіти в освітні заклади як важливого компоненту соціально-педагогічної профілактики негативного впливу ЗМІ.

На жаль, упровадження дошкільної медіаосвіти є лише епізодичним. Необхідність розв'язання проблеми повноцінного розвитку медіаграмотності дітей, починаючи зі старшого дошкільного віку зумовлена кількома чинниками. По-перше, дошкільний вік є надзвичайно важливим періодом для інтелектуального, фізичного та психоемоційного розвитку дитини. По-друге, сучасна дитина до моменту вступу до школи має здебільшого досить значний аудіовізуальний досвід: активно спілкується з телевізійною, комп'ютерною, відео- і звукозаписною технікою, володіє навичками поводження з мобільною телефонією тощо. Ця суперечність спонукає дошкільні навчальні заклади формувати в дошкільників уміння знаходити інформацію, критично її оцінювати і творчо використовувати, тобто формувати в них інформаційну культуру.

Огляд наукової літератури, а також дані педагогічної практики дають змогу зробити висновок, що в дослідженні проблеми медіаосвіти й застосування ЗМІ в навчальному процесі зроблено немало. Проте, досі не розкриті особливості використання медіапродукції в роботі з дошкільниками, не визначено умов ефективності формування медіаграмотності дітей, методів та прийомів такої роботи, які б відповідали психологічним особливостям цієї вікової групи. Саме в цьому вбачаємо перспективу нашого подальшого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Іванов В. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд / В. Іванов, О. Волошенюк, Л. Кульчинська, Т. Іванова. – 2-ге вид., стер. – К. : АУП, ЦВП, 2012. – 58 с.

2. Кіндрат І. Вплив сучасного медіа-простору на формування світоглядних уявлень дитини дошкільного віку / І. Кіндрат // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – № 13 (272). – Ч. III. – 2013. – С. 97-110.

3. Орлик О. Тенденції та розвиток сучасної дитячої періодики (2008—2011) [Електронний ресурс] / О. Орлик // Вісник Книжкової палати. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrbook.net/DAD/publ/Orlyk_12_2011.pdf.

4. Парсяк К. Особливості дитячих телевізійних телепередач на українському телебаченні / К. Парсяк, К. Овчаренко // Збірник матеріалів І Міжвузівської студентської науково-практичної конференції. – Донецьк: Вид-во ДІСО, 2009. – Випуск 1. – 100 с.

5. Пацлаф Р. Застывший взгляд: Физиологическое воздействие телевидения на развитие детей / Р. Пацлаф. – М. : Evidentis, 2003. – 224 с.

6. Петрунько О. Соціалізація дитини в агресивному медіасередовищі [Текст] : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.05 / О. Петрунько; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. – К., 2010. – 470 с.

7. Wrintpt J.C., St. Peters, M., Huston A.C. Family television use and its relation to children's cognitive skills and social behavior. In: J.Bryant (Ed.). Television and the American family, 1990. – p. 227-251.

В статье анализируется проблема негативного влияния средств массовой информации на формирование личности ребенка дошкольного возраста, освещаются аспекты влияния телевидения, компьютера и печатных изданий. Определена необходимость внедрения медиаобразования в дошкольные образовательные учреждения с целью предупреждения негативного влияния СМИ на детей.

Ключевые слова: средства массовой информации, медиавлияние, дети дошкольного возраста, медиаобразование.

The article analyzes the problem of the negative influence of the media on the formation of the personality of the child of preschool age, highlights aspects of the influence of television, computer and print media. The necessity of introduction of media education in pre-school establishments in order to prevent the negative influence of media on children.

Keywords: media, the impact of media, pre-school children, media education.

Тетяна Чашка

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ МЕДІА

Стаття включає теоретичне обґрунтування впровадження медіаосвіти в дошкільну освіту, розкриває зміст формування комунікативної компетенції дошкільників засобами медіа, визначає етапи формування компетенції, містить